

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет іноземних мов

Кафедра германської і словянської філології та зарубіжної літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА

на тему: **«Формування стратегічної іншомовної компетентності
старшокласників у процесі засвоєння лексико-граматичного матеріалу»**

Студентки 2 курсу групи МСО
Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література) (англійська, німецька)
Обертун Світлани Михайлівни

Науковий керівник

Ігнатова О.М.

Кандидат педагогічних наук

Вінниця 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ СТАРШОГО СТУПЕНЯ НАВЧАННЯ.....	7
1.1 Мовна та мовленнєва компетенція учнів старшого ступеня навчання.....	7
1.2 Іншомовна стратегічна компетентність учня.....	16
1.3 Реалізація ідей компетентнісного підходу у шкільній програмі.....	29
1.4 Психологічні особливості учня, що впливають на успішне засвоєння навчального матеріалу.	42
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1.....	51
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ВИВЧЕННЯ ГРАМАТИКИ ТА ЛЕКСИКИ В СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	53
2.1 Методика навчання іншомовної лексики в старшій школі.....	53
2.2 Методичні особливості формування граматичної компетенції учнів старших класів.....	63
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2.....	71
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИКИ ТА ГРАМАТИКИ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ.....	73
3.1 Організація експериментального дослідження.....	73
3.2 Хід та аналіз дослідно-експериментальної роботи.....	80
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	99
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	100
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	102
ДОДАТКИ.....	112

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Canale M. & Swain M. A Theoretical Framework for Communicative Competence / A. Palmer, P. Groot, G. Trosper. The construct validation of test of communicative competence. – 1981. – P. 31–36.
2. Canale M., Swain M. Theoretical Bases of Communicative Approaches to Second Language Teaching and Testing / M. Canale, M. Swain // Applied Linguistics. -1980.-Vol. 1.- P. 1-47. c 9
3. Carton A. S. Inferencing: a Process in Using and Learning Language / A. S. Carton // The Psychology of Second Language Learning. – Cambridge : Cambridge University. Press, 1971. – P. 45-58.
4. Hadley A. Teaching Language Cultural in Context / A. Hadley. — Boston: Heinle and Heinle Publishers, 1993. — 532 p.
5. Harris M. Choices / Michael Harris., 2012. – 136 с.
6. Hymes D. On communicative competence / D. Hymes. -Harmondsworth : Penguin, 1972. - P. 269-293.
7. Selinker L. Interlanguage, IRAL; International Review of Applied Linguistics in Language Teaching /L. Selinker. – 1972. – 231 p.
8. Vandergrift, L. (2005) Relationships among motivation orientations, metacognitive awareness and proficiency in L2 listening // Applied Linguistics, №6(1), 70–89 pp.
9. Wetz B. English plus / B. Wetz, J. Styring, D. Pye. – Oxford: Oxford University Press., 2011. – 120 с.
10. Арванітопуло Е. Г. Проектна методика навчання англійської мови на старшому ступені ліцею “Теорія та методика навчання: германські мови” / Е. Г. Арванітопуло. – К., . – 289 с. : дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Арванітопуло Е. Г.. – Київ, 2006. – 286 с.
11. Бабак С. Компетенція та компетентність як ключові поняття педагогіки. роль педагога у формуванні фахових компетенцій студентів вищих навчальних закладів / С.В. Бабак. // Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. – 2016. – №1. – С. 59–69.

- 12.Баєва О. В. Фізіологічні засади інтерактивних методів навчання менеджменту / О. В. Баєва // Персонал. – 2006. – № 7. – С. 72–75.
- 13.Байденко В.И. Концептуальная модель государственных образовательных стандартов в компетентностном формате (дискуссионный вариант): Материалы ко второму заседанию методологического семинара. – М.: Издательский центр проблем качества подготовки специалистов. – 2004. – 19с. [Электронный ресурс]. – http://www.rc.edu.ru/rc/bologna/works/baidenko_11_sod.pdf
- 14.Барменкова О. Грамматика в системе обучения иностранной речи / О.И. Барменкова. – Москва: Иностранные языки в школе, 2004. – 12 с.
- 15.Берман И. М. Способы описания грамматического материала // Общая методика обучения иностранным языкам : хрестоматия / И. М. Берман. – М. : Русский язык, 1991. – С. 134-327.
16. Бех І. Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці. – К.: Виховання і культура № 12 (17, 18). – 2009 р. – С. 5–7.
- 17.Бим И. Л. Компетентностный подход к образованию и обучению иностранным языкам / И. Л. Бим // Компетенции в образовании: опыт и проектирование: сб. научных трудов. – М.: ИНЭК, 2007. – С. 156–163.
- 18.Бідюк Н.М. Комуникативна компетентність майбутнього вчителя філолога: зміст та структура / Н.М.Бідюк // Збірник наукових праць третьої Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційно-комуникаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи». – С.23-27
- 19.Білогорка М. Шляхи формування мовної компетентності особистості:науково-методичний підхід / Михайло Білогорка. // Педагогіка. – 2015. – №11. – С. 222–228.
- 20.Білоножко Н. Є. Стратегії старшокласника як суб'єкта навчальної діяльності // Іноземні мови. – 2011.– № 4. – С. 13–17.с. 13.

- 21.Болотов В. А. Компетентностная модель : от идеи к образовательной парадигме / В. А. Болотов, В. В. Сериков // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 7–13.
- 22.Бурлаков М.О. Деякі питання формування іншомовної лексичної навички говоріння // Іноземні мови. — 2007. — №2. — С. 54-56.
- 23.Бурлаков М.П. Связь методики обучения лексике иностранного языка с лингвистикой и психологией // Іноземні мови. — 2004. — №3. — С. 3-5
- 24.Ванівська О. Комуникативно-прагматичний підхід у формуванні стратегічної іншомовної компетентності / О.Ванівська // Молодь і ринок. – №8. – 2016. – С.56-60.
- 25.Василенко Л.Я. Формування лексичних навичок на початковому етапі навчання англійської мови в середній загальноосвітній школі: Автореф. Дис. ... Канд. Пед. Наук: 13.00.02. / Київський держ. Лінгвістичний ун-т. — К., 1996. — 24 с.
- 26.Великий тлумачний словник української мови. – Київ: Перун, 2004. – 1190 с.
- 27.Возрастная и педагогическая психология / М.В.Матюхина, Т.С.Михальчик, Н.Ф.Прокина и др.; Под ред. М.В.Гамезо и др. - М.: Просвещение, 1984. - 256с.
- 28.Возрастная и педагогическая психология: Учебник для студентов пед. ин - тов /В.В.Давыдов, Т.В.Драгунова, Л.Б.Ительсон и др.; Под ред. А.В.Петровского. -М.: Просвещение, 1979. -288с с.76.
- 29.Волкова Г.К. Організація навчання учнів мовної здогадки про значення сталих словосполучень англійської мови // Методика викладання іноземних мов. — 1992. — Вип. 20. — С. 110-113.
- 30.Гальскова Н. Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учеб.пособие для студ. лингв. Ун-тов и фак. ин. яз. высш. учеб. заведений / Н. Д. Гальскова, Н. И. Гез. – 3:е изд. стер. – М. : Издательский центр «Академия», 2006. – 336 с. с. 308:309].

31. Галямина И.Г. Проектирование государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования нового поколения с использованием компетентностного подхода: Материалы к четвертому заседанию методологического семинара «Россия в Болонском процессе: проблемы, задачи, перспективы» – М.: Издательский центр проблем качества подготовки специалистов. – 2004. – 66с. [Электронный ресурс]. – <http://www.rc.edu.ru/rc/bologna/works>
32. Гапонова С.В. Сучасні методи викладання іноземних мов за рубежом // Іноземні мови. — 1998. — №1. — С. 24-31.
33. Глечиків В.І. Про роботу з лексикою на уроках англійської мови // Іноземні мови. — 1995. — №5. — С. 20-24.
34. Гуменюк І. Формування ключових життєвих компетентностей учнів шляхом встановлення міжпредметних зв'язків на уроках англійської мови / І. Б. Гуменюк. // КЗ «Житомирський ОШПО» ЖОР. – 2015. – №4. – С. 29–36.
35. Данилевська-Бабій Г.Я. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання іноземної мови // Іноземні мови. — 2001. — №1. — С. 15.
36. Данилюк С. С. Дискурсивна, стратегічна, соціальна та соціокультурна компетенції як складники комунікативної компетенції в межах моделі формування професійної компетентності майбутніх філологів засобами інтернет-технологій / С. С. Данилюк // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – №30. – С. 137–143.
37. Дячук Н. Особливості формування англомовної аудитивної компетентності старшокласників / Наталія Дячук. // Наукові записки. Серія: педагогіка. – 2017. – №4. – С. 27-34
38. Ефимов Л. П. Об алогизмах и противоречиях английской грамматики / Л. П. Ефимов // Иностранные языки в школе. – 2007. – № 2. – С. 24–30.
39. Єременко І.І. Автентичні тексти як ефективний засіб формування іншомовної особистості студента [Електронний ресурс] / Режим доступу:

http://www.psyh.kiev.ua/Єременко_І.І._Автентичні_тексти_як_ефективний_засіб_формування_іншомовної_особистості_студента

- 40.Єрмоленко Л.П. Комунікативний підхід до навчання англійської мови в середній школі // Іноземні мови. — 2002. — №3. — С. 10-11.
- 41.Завалевська О. В. Інтерактивні методи формування професійного самоусвідомлення майбутніх фахівців вищих навчальних закладів / О. В. Завалевська // Наука і освіта. — 2009. — №7. — С. 68–71.
- 42.Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр.. видання доктор пед. наук, проф. С.Ю.Ніколаєва. — К.: Ленвіт, 2003. — 273 с.
- 43.Задорожна І. П. Структура та зміст навчально-стратегічної компетентності майбутніх учителів англійської мови / І. П. Задорожна // Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки. Наукові дослідження. Досвід. Пошуки. — 2013. — Вип. 22. — С. 125–133. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vmvmn_2013_22_18.pdf].
- 44.Кабанова М. В. Розвиток мовленнєвої компетенції на уроках англійської мови як умова соціалізації учнів / Кабанова М. В.. // Таврійський вісник освіти. — 2014. — №1. — С. 119–125.
- 45.Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: Навч. Посібник для студ. вищ. навч. закл. освіти — К.: Ленвіт, 2007. — 272 с.
- 46.Карп`юк О. Англійська мова / Оксана Карп`юк. — Київ: Генеза, 2010. — 148 с.
- 47.Карпова Л. И. Формирование коммуникативной грамматической компетенции в неязыковом вузе: на материале английского языка: дисс. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Карпова Людмила Ивановна. — Волгоград, 2005. — 260 с.
- 48.Колкер Я.М., Устинова Е.С, Еналиева Т.М. Практическая методика обучения иностранному языку: Учебное пособие. — М.: Академия, 2000. — 264 с.

- 49.Куварзіна М. Англійська мова: Нестандартні уроки. 5—11 класи / М. В. Куварзіна. – Київ: Ранок, 2012. – 96 с.
- 50.Кухта І. Іншомовна компетентність у контексті формування комунікативної культури студентів у процесі вивчення іноземної мови / І. В. Кухта. // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2008. – №4. – С. 27–33.
- 51.Левченко Л.Г. Розвиток мовленнєвої та мовної діяльності на уроках англійської мови / Левченко Л.Г.. // *Perspective innovations in science, education, production and transport.* – 2013. – №6. – С. 17–26.
- 52.Леонтьев А.А. Язык, речь и речевая деятельность. — М: Просвещение, 1969. —214 с.
- 53.Личко Л. Я. Формування у майбутніх фахівців з менеджменту та економіки стратегічної компетенції в говорінні. *Forming strategic competence of students specializing in economy and management* / Л. Я. Личко // *Іноземні мови.* – 2010. – № 4 (64). – С. 39–42.
- 54.Малихін О.В. Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови студентів філологічних спеціальностей / Малихін О.В.. // *Молодий учений.* – 2016. – №20. – С. 462–465.
- 55.Миньяр-Белоручев Р. К. Методика обучения французскому языку: Учеб.пособие для студентов пед. Ин-тов по спец. «Иностр. Яз.» / Р. К. Миньяр: Белоручев. – М. : Просвещение, 1990. – 224 с.
- 56.Михайленко О. Поняття стратегічної компетенції в сучасному лінгводидактичному дискурсі / О.А. Михайленко. // *Педагогічні науки.* – 2014. – №20. – С. 28–31.
- 57.Місяк Н. Мовна та мовленнєва компетенція молодших школярів / Н.В. Місяк. // *Іноземні мови.* – 2015. – №4. – С. 84–88.
- 58.Несвіт А. Англійська мова: Ми вивчаємо англійську мову підруч. для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Алла Несвіт. – Київ: Генеза, 2010. – 148 с.
- 59.Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // *Іноземні мови.* – 2010. – № 2. – С. 11–17.

60. Овчарук О.В. Компетентності як ключ до формування змісту освіти // Стратегія реформування освіти України. - Київ.: К.І.С.2003. – 295 с..
61. Ожегов С.И. Словарь русского языка: 70000 слов / Под ред. Н.Ю. Шведовой. – 23-е изд., испр. – М.: Русский язык, 1990. – 917 с.
62. Олійник Т.О. Особливості формування навчально-стратегічної компетентності / Т. О.Олійник // Іноземні мови. – 2013. – № 4. – С.9-20.
63. Орловська О. Формування граматичних навичок у студентів філологічних спеціальностей у процесі вивчення практичної граматики англійської мови / О. В. Орловська. // Іноземні мови. – 2012. – №5. – С. 114–117.
64. Падалко О.В. Механізм організації процесу навчання мовлення на уроках англійської мови в середній школі // Англ. Мова та література. — 2006. — №2. — С. 19-29.
65. Панфилова В. Иноязычная компетентность как предмет исследования: теоретические подходы, сущность, структура и содержание. / В. Панфилова, А. Панфилов. // Фундаментальные исследования. – 2015. – №2. – С. 164–169.
66. Пільова С. Г. Визначення сутності понять «компетентність» і «компетенція» в сучасній педагогіці / С. Г. Пільова // Личность в образовательном пространстве: сб. науч. статей. – Запорожье, 2010. – Ч. 1. – С. 141–143.
67. Потюк І.Є. Роль стратегічної компетенції у формуванні іншомовної комунікативної компетенції / І. Є. Потюк // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. - 2012. - Вип. 25.- С. 227-229.
68. Професійна освіта: Словник: Навч. пос. / Уклад. С.У. Гончаренко та ін.; За ред. Н.Г. Николо. – К.: Вища школа, 2000. с. 149..
69. Равен Дж. Педагогическое тестирование: Проблемы, заблуждения, перспективы: Пер. с англ., Изд. 2-е, испр. – М.: “Когито-Центр”, 2001. – 142 с.

- 70.Рогова Г.В., Рабинович Ф.М, Сахарова Т.Е. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. — М.: Просвещение, 1991. —287 с.
- 71.Родигіна І. Формування основних груп компетентностей учнів: продуктивне навчання. / І. Родигіна // Директор школи, ліцею, гімназії. - № 1. - 2006. - С 27 - 32.
- 72.Родигіна І.В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. – Х.: Вид. група «Основа», 2005. 96 с. – (Б-ка журн. «Управління школою»; вип. 8(32))
- 73.Родніна І. В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. – Харків.: Основа, 2006. – 94 с.
- 74.Самохина Н.В. Использование мобильных технологий при обучении английскому языку: развитие традиций и поиск новых методических моделей. Журнал Фундаментальны еисследования. – 2014. – № 6– С. 591-595
- 75.Скляренко Н. К. Методика формування іншомовної граматичної компетенції в учнів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. К. Скляренко // Іно: земні мови. – № 4. – 2010. – С. 15:25.
- 76.Современный толковый словарь русского языка / Сост. Л. Прокофьева. – СПб.: Норинт, 2005 – 960 с
- 77.Стрельчук Я. В. Роль і місце потенційного англомовного словника студентів нефілологічних спеціальностей. Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Педагогіка. – 2012. – Т. 209, Вип. 197. – С. 75-80.
- 78.Сысоев П. В. Нужна ли нам грамматика, и если нужна, то какая? / П. В. Сысоев // Иностранные языки в школе. – 2007. – № 2. – С. 31–35.
- 79.Терещук Д. Г. Формування у студентів філологічних спеціальностей іншомовних комунікативних стратегій з використанням мовленнєвих симуляцій : автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання (германські мови)" / Д. Г. Терещук. – К., 2013. – 20 с.

80. Тимофеева Т. И. Формирование коммуникативной компетенции студентов в коммуникативной деятельности в процессе обучения иностранному языку / Т. И. Тимофеева. – Ульяновск : УлГТУ, 2011. – 136 с.
81. Тинкалюк О. Сутність і структура іншомовної комунікативної компетентності студентів немовних спеціальностей вищих навчальних закладів / О. Тинкалюк // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. – 2008. – Вип 24. – С. 53–63
82. Фарина О. З. Комунікативний підхід до навчання англійської мови в спеціалізованій школі з поглибленим її вивченням // Англійська мова і література. – 2011. – № 22-23. – С. 7-24.
83. Филипова Т. И. Принцип систематизации при обучении грамматики / Т. И. Филипова. – М., 2002. – 240 с. 5.
84. Фролов Ю.В., Махотин Д.А. Компетентностная модель как основа оценки качества подготовки специалистов // Высшее образование сегодня, 2004. - № 8. – с. 34-41.
85. Хомский Н. Аспекты теории синтаксиса / Н. Хомский. — М., 1972. — № 6. — С. 122—124
86. Шелест Н.О. Граматичний мінімум для початкового етапу навчання англійської мови. Роман Безлюдний / Шелест Н.О.. // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. – 2014. – №49. – С. 17–25.
87. Шемуда М. Г. Особливості формування граматичних навичок говоріння англійською мовою на основі принципу наочності. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія :Філологічна. - 2012. - Вип. 30. - С. 291-293.
88. Шишов С.Е., Кальней В.А. Школа: мониторинг качества образования. М.: Педагогическое общество России, 2000. – 316 с
89. Щокіна Т. Аудіювання як один із видів мовленнєвої діяльності на заняттях з іноземної мови /Т. Щокіна // Молодь і ринок. – 2004. – № 5 (112). – С. 79–82.

- 90.Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь: более 2000 единиц / Щукин А.Н. – М.: Астрель: АСТ:Хранитель, 2007. – 746 с.
- 91.Щукин А. Н. Обучение иностранным языкам: Теория и практика: Учебное пособие для преподавателей и студентов / А. Н. Щукин. – М. : Филоматис, 2004. – 416 с.